

Пан ^у Симон Куліш

*Виростаєте, дітки,
В щасливу годину,
Ой рятуйте-визволяйте
Ще раз Україну!
(П. Куліш)*

Зміст презентації.

1 Біографія

1.1 ДИТИНСТВО

1.2 Навчання

1.3 1840-ві

1.4 Арешт, ув'язнення і заслання

1.5 1850-ті

1.6 Останні роки життя

2 Література

Біографія

Дитинство.

Народився 7 серпня (26 липня по старому стилю) 1819 року в містечку Воронежі колишнього Глухівського повіту Чернігівської губернії (тепер — Шосткінський район Сумської області).

Був дитиною від другого шлюбу заможного хлібороба Олександра Андрійовича, що походив зі старовинного старшинського козацького роду, і доньки козацького сотника Івана Гладкого — Катерини.

На хуторі під Воронежем хлопчик змалечку наслухався різних казок, переказів, легенд, особливо народних пісень, які наспівувала йому мати. Була в нього і «духовна мати» — сусідка по хуторах Уляна Терентіївна Мужилівська, що навернула його до книжної мудрості і наполягла на навчанні в Новгород-Сіверській гімназії. Про свої перші свідомі роки життя і навчання Панько Куліш розкаже в повістях «История Ульяны Терентьевны» (1852), «Феклуша» (1856) і «Яков Яковлевич» (1852). Та першим його літературним твором була оповідка «Циган», яку він витворив із почутої від матері народної казки.

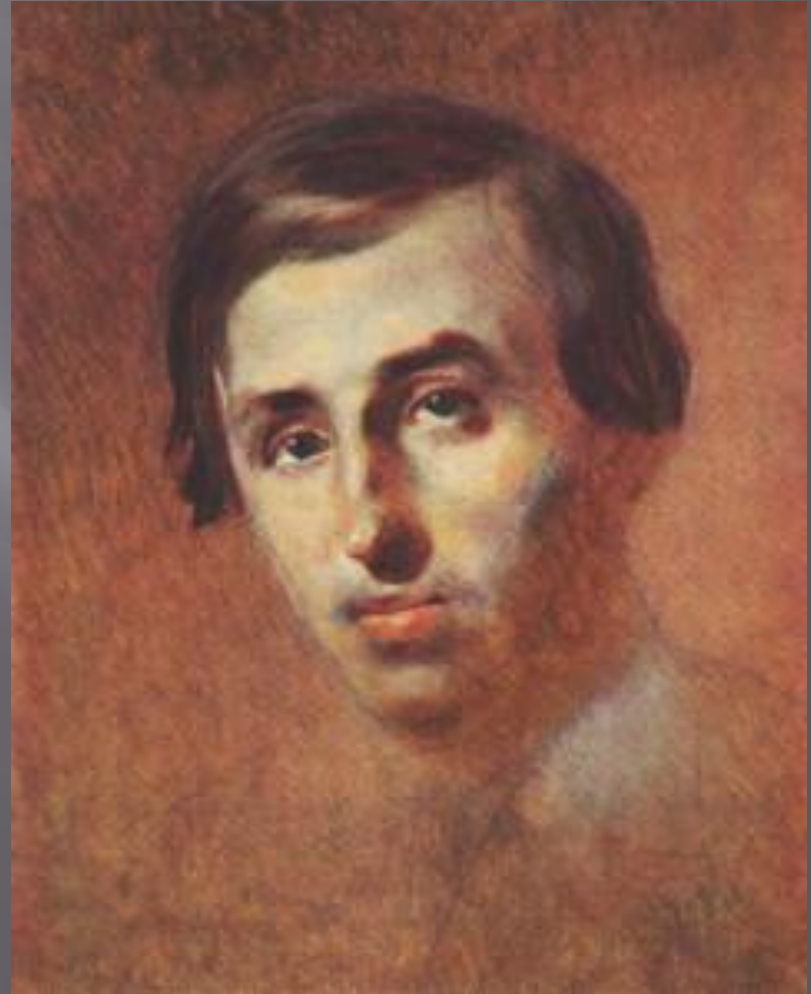

Вороніж, Шосткінський р-н.
Сумської обл. Церква.

Навчання.

З кінця 1830-х років Куліш — слухач лекцій у Київському університеті. Та мрія навчатися тут, яку плекав із 1834 року, коли ще зробив першу невдалу спробу вступити до цього навчального закладу, обірвалася в 1841 році. Куліш не мав документального свідчення про дворянське походження, хоча його батько і був із козацько-старшинського роду, а отже — й права навчатися в університеті. Кілька років слухання лекцій на словесному, а згодом на правничому факультеті виявилися визначальними для його подальшої долі.

Куліш написав у той час «малоросійські оповідання» російською мовою — «О том, от чего в местечке Воронеже высох Пешевцов став» і «О том, что случилось с козаком Бурдюгом на Зеленой неделе», а також повість із народних переказів

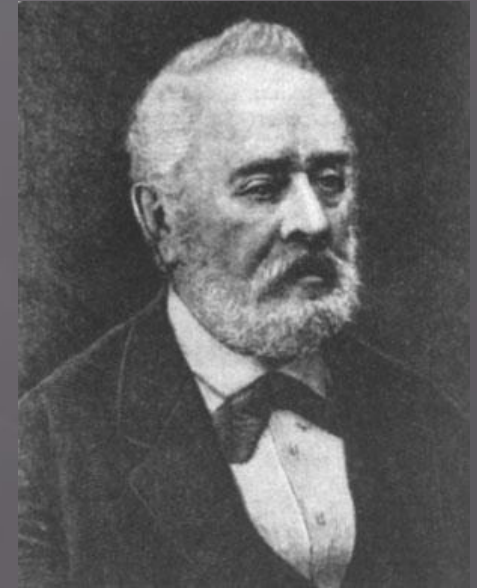
П. Куліш

1840-ві.

Письменник завдяки протекції інспектора шкіл М. Юзефовича дістав посаду викладача в Луцькому дворянському училищі. В цей час він пише російською мовою історичний роман «Михайло Чарнышенко...», віршовану історичну хроніку «Україна» і оповідання-ідилію «Орися». Згодом Куліш працює в Києві, у Рівному, а коли журнал «Современник» починає друкувати в 1845 році перші розділи його славетного роману «Чорна рада», ректор Петербурзького університету П. Плетньов (він і редактор «Современника») запрошує його до столиці на посаду старшого вчителя гімназії і лектора російської мови для іноземних слухачів університету.

Через два роки Петербурзька Академія наук за рекомендацією посилає Куліша у відрядження в Західну Європу для вивчення слов'янських мов, історії, культури та мистецтва, куди він вирушає із своєю вісімнадцятирічною дружиною Олександрою Михайлівною Білозерською, з якою побрався 22 січня 1847 року. Боярином на весіллі був співучий, веселий друг П. Куліша, Тарас Шевченко.

М.

Т. Шевченко
Товариш П.
Куліша

Олександра
Михайлівна
Білозерська дружина
П. Куліша

Картинка до твору
“Орися”

Арешт, ув'язнення і заслання.

Недовго тривала щаслива подорож. У Варшаві Куліша як члена Кирило-Мефодіївського товариства заарештовують і повертають до Петербурга, де добрих три місяці допитують у III відділі, але довести його приналежність до таємної антикріпосницької організації не можуть. Однак висновок царської жандармерії чіткий: «Учителя 5-ої С.-Петербурзької гімназії 9-го класу Куліша, який хоча й не належав до цього товариства, але був у дружніх зв'язках із усіма його учасниками і само виношував надзвичайні думки про вигадану важливість України, вмістивши навіть у надрукованих ним творах багато двозначних місць, які могли вселяти в малоросів думки про право їх на окреме існування від імперії, — заточити в Олексіївський рavelін на чотири місяці і потім відправити на службу у Вологду...»

Після «щирого каяття» Куліша, клопотань сановитих друзів дружини та її особистих благань покарання було замінене: його ув'язнили на два місяці в арештантське відділення військового шпиталю, а звідти відправили на заслання в Тулу. На перших порах молодому подружжю було нелегко. Бідували, але проведені в Тулі три роки і три місяці не пройшли марно. Куліш пише тут «Историю Бориса Годунова и Дмитрия Самозванца», історичний роман «Северяки», який згодом з'явиться друком під назвою «Алексей Однорог», автобіографічний роман у віршах «Евгений Онегин нашего времени», роман «Петр Иванович Березин и его семейство, или Люди, решившиеся во что бы то ни стало быть счастливыми», вивчає європейські мови, осягає «механіку» романного мислення В. Скотта, Ч. Діккенса, захоплюється поезією Дж. Байрона і Р. Шатобріана, ідеями Ж.-Ж. Руссо.

Після довгих клопотань перед III відділом Куліш здобув посаду у канцелярії відомства почав редагувати неофіційну частину «Тульских ведомостей».

18. Въ Веневскомъ Городовомъ Магистратѣ 12 Юля сего года, съ узаконенномъ переторжкою, будетъ продаваться на елокку деревянный одно этажный домъ съ надворною постройкою, состоящий на землѣ г. Венева кладбищенской церкви, принадлежащій Веневскому 5 гильгін куцу Пантелю Васильеву Каширину, за неплатежъ имъ той церкви арендной суммы сереб. 109 руб. 29 коп., оцѣненный въ 80 руб. сер. — 1—

Уривок з “Тульских
губернских
ведомостей”

Меморіал на
будинку.

Останні роки життя.

П. Куліш оселяється на хуторі Мотронівка поблизу Борзни Чернігівської губернії. Тут господарює, творить, зокрема, укладає із своїх російськомовних статей і україномовних художніх творів збірку «Хуторская философия и удаленная от света поэзия», яку після появи друком 1879 року цензура забороняє і вилучає з продажу. Бо після емського указу обстоювати право українського народу на свій самобутній культурний розвиток, як це робив Куліш, було кралою. Та це не зупиняє вченого, письменника. Його погляд то знову сягає далекої Галичини, куди він посилає свою «Крашанку русинам і полякам на Великдень 1882 року» в надії залучити до спільної культурницької діяльності українських і польських інтелігентів, то приглядається до мусульманського світу, передусім до етичних засад Ісламу (поема «Магомет і Хадиза», 1883, драма у віршах «Байда, князь Вишневецький», 1884).

Куліш багато перекладає, особливо Шекспіра, Гете, Байрона, готує до видання в Женеві третю збірку поезій «Дзвін», завершує історіографічну працю в трьох томах «Отпадение Малороссии от Польши», листується з багатьма кореспондентами, переймається розбратом слов'янських націй, особливо шовіністичними заходами польської шляхти в Східній Галичині щодо українського населення, дбає про видання прогресивних журналів і газет...

Тим часом світ швидко змінювався, душа поета не встигала за ним, хоча й мудрувала на самоті, долаючи духовні вершини. Із відблиском в очах молодого жару, у змаганні знесиленого тіла з творчим духом і пішов

Кулішева хата на хуторі Мотронівці.

Хутір

Мотронівка

Пам'ятник П. Кулішу на хуторі Мотронівка

Література.

Чорна рада

Детальніше: *Чорна рада* (роман)

За словами Івана Франка, «Чорна рада» — «найліпша історична повість в нашій літературі».

Історична основа роману — події, що відбулися після Переяславської угоди 1654 року — боротьба за гетьманування після смерті Богдана Хмельницького.

Інші твори

гумористичні оповідання:

Циган, Пан Мурло, Малоросійські анекдоти

оповідання на тему нещасливого кохання:

Гордовита пара, Дівоче серце

історичні оповідання:

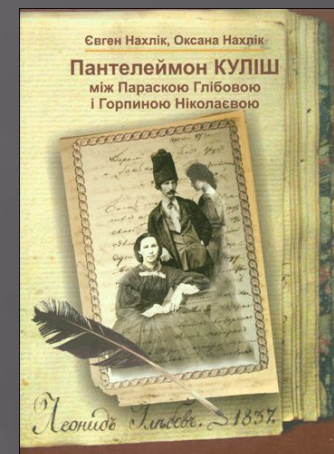
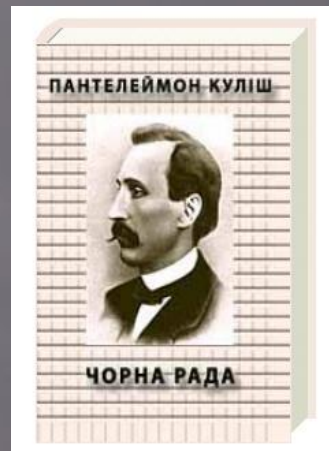
Мартин Гак, Брати, Січові гості

роман «Михайло Чарнишенко, або Малоросія 80 літ назад»

романтично-ідилічне оповідання «Орися»

Інші твори:

До кобзи, Заворожена криниця, Заспів, Маруся Богуславка, Праведне панування, Рідне слово, Святиня, Степ опівідні

Книжки П. Куліша

Над презентацією працювала
Учениця 10 ПТ класу
Гога Вікторія